

Халқ сўзи

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
давлат

2024 йил — ЁШЛАР ВА БИЗНЕСНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ

E-mail: Info@xs.uz

2024 йил 2 ноябрь, № 225 (8848)

Шанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ ВА МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДАГИ ЭЗГУ ТАШАББУСЛАР

Президент Шавкат Мирзиёев 31 октябрь — 1 ноябрь кунлари йирик sanoat объектлари ва ишлаб чиқариш корхоналари, ижтимоий соҳа ташкилотлари билан танишиш, янги лойиҳаларга старт бериш мақсадида Навоий вилоятида бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг Навоий вилоятига ташрифининг иккинчи куни хайрли воқеа билан бошланди. Жамоатчилик вакиллари иштирокида янги лойиҳаларга бағишланган маросим бўлиб ўтди.

Кейинги йилларда Навоий вилоятида тадбиркорлик жадал ривожланиб, инвесторларнинг ҳудудга қизиқиши тобора ортмоқда. Биргина 2023 йилнинг ўзида 101 триллион сўмликдан зиёд sanoat маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, 648 миллион долларлик экспорт амалга оширилган. Шунингдек, қарийб 478 миллион долларлик хорижий инвестиция ўзлаштирилиб, вилоят ташқи савдо айланимаси қарийб 1,3 миллиард долларни ташкил этди. Вилоятда 300 дан ортиқ чет эл корхоналари ишлаб турибди. Энди уларнинг сони янада кўпаяди.

Маросимда 15 та лойиҳа ҳақида эълон қилинди.

Жумладан, Конимех туманида ёнۇчи сланецларни қазиб олиш ва қайта ишлашнинг биринчи босқичи, Қармана туманида 300 мегаватт қуёш фотоэлектр станцияси ва 75 мегаватт электр энергиясини сақлаш тизими, Навоий шаҳрида техник газ ишлаб чиқариш, Фозгон шаҳрида мрамар ва Зарафшон шаҳрида гранит тошларни қайта ишлаш, Учқудуқ туманида каолин қазиб олиш ва бойитиш, Хатирчи туманида балик озۇқаси тайёрлаш лойиҳалари қурилиши бошланди.

Қармана туманида калий сульфат ва сульфат кислотаси, Навоий шаҳрида пахта целлюлозаси, Нурота туманида гранит тошларни қайта ишлаш корхоналари ишга туширилди.

Мазкур 15 та лойиҳанинг умумий

қиймати 3 миллиард 600 миллион доллар. Уларнинг натижасида 7 мингдан ортиқ иш ўринлари пайдо бўлади.

Президент Шавкат Мирзиёев рамзий тугмани босиб, янги лойиҳаларнинг қурилиши ва фаолиятини бошлаб берди.

Шундан сўнг Навбахор туманида Навоий вилояти иқтисодиётини ривожлантириш, аҳоли даромадларини кўпайтириш, ижтимоий инфратузилмани яхшилаш масалалари муҳокамаси бўйича йиғилиш ўтказилди.

Президент Шавкат Мирзиёев сўзининг бошида яқинда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари Кенгашларига сайловлар демократик таъминлаш асосида кизгин ўтганини таъкидлаб, унда масъулият билан қатнашган фуқароларга миннатдорлик билдирди.

Буюк бобомиз номи билан аталадиган Навоий вилояти маънавий тарбия, маърифий юксалиш йўлида барчага ўрناк бўлиши керак. Шу маънода, давлатимиз раҳбари янги — 2025 йилни вилоятда “Алишер Навоий йили” деб эълон қилишни таклиф этди. Бу ташаббус доирасида республика танлови ва навоийхонлик кечалари ўтказилади, ёшларбоп китоблар чоп этилади, шоир асарлари бўйича фильмлар тайёрланади. “Янги Навоий” шаҳарчасида муҳташам ҳайкал ва музей барпо этилади.

Иқтисодиёт ҳақида гап кетар экан, кўрсаткичлар ва режалар атрофида таҳлил қилинди.

Сўнгги етти йилда Навоийда 8 миллиард долларлик 6,5 мингта лойиҳа ишга туширилиб, 27 триллион сўмлик

қўшилган қиймат яратилган. Тадбиркорлар сони 3 қарра кўпайган. Шу вақт ичида вилоят иқтисодиёти тўққизинчи ўриндан учинчи ўринга чиқиб, 82 триллион сўмга етган. Бу йил 2,2 миллиард долларлик 577 та лойиҳа бажарилиб, 10 мингта юқори даромадли иш ўрни пайдо бўлади.

Шу билан бирга, имкониятлар ҳали кўп. Навоий вилояти мамлакатимиз марказида жойлашган бой табиий ресурслар, етарли инфратузилма ва инсон салоҳиятига эга ҳудуд. Юртимиздаги 5 триллион долларликдан ортиқ қазилма бойликларининг 20 фоизи Навоий заминиди. Бу исталганча инвестор талабини қондира олади.

Вилоятда ҳар йили 100 триллион сўмликдан ортиқ sanoat маҳсулотлари ишлаб чиқарилимоқда. Жон бошига даромад республикада иккинчи ўринда. Булар маҳаллий тадбиркорлиқни ривожлантириш, савдо, хизматлар, умумий овқатланиш ва туризмни кенгайтириш учун катта имконият.

Ҳозирда вилоятда 11 миллиард килловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилапти, яна 5,2 гигаваттлик шомол ва қуёш станциялари ишга тушиш арафасида. Булар — янги sanoat ва сервис корхоналарининг узлуksиз ишлаши кафолати.

Шу нуқтаи назардан, вилоят ҳоқими, 11 та шаҳар ва туман ҳоқимлари, давлат ташкилотлари ва банклар, 330 та маҳалладаги “етилик” бу имкониятлардан қай даражада фойдалана оляпти, дея савол қўйилди.

2025 йилда вилоятга 3,7 миллиард доллар хорижий инвестиция киритилиши, натижада 600 та янги корхона очилиб, 15 мингта юқори даромадли иш

ўрни яратилиши режалаштирилган. Энг муҳими, бу лойиҳалар нафақат Навоий, балки атрофидаги вилоятлар sanoatини ҳам эргаштиради.

“Ер қазри тўғрисида”ги янги қонунга мувофиқ энди янги тизим бўлади. Барча стратегик ресурсларни конлар халқаро баҳолашдан ўтади.

Навоий вилоятида Тоғ-кон sanoati ва геология вазирлигининг ҳудудий бошқармаси очилади. Энди лицензия ва рухсатнома бериш, конларни аукционга чиқаришни бошқарманинг ўзи ҳал қилади.

Вилоят ҳудудидан Зарафшон дарёси ва Оқдарё ўтган. Яна 256 километр сой, 2 минг километрдан зиёд каналлар бор. Уларда кичик гидроэлектростанциялар қуриш бўйича кўрсатма берилди. Бунинг учун 10 миллион доллар ажратилади, ГЭСлар “sanoat ипотекаси” асосида тадбиркорларга берилади.

Келгуси йилда Навоийга 500 минг хорижий туристни жалб қилиб, бу хизмат экспортини 150 миллион долларга етказиш вазифаси қўйилди. Йўл бўйларида енгил конструкцияли шохобчалар ташкил этиб, савдо ва сервислари кўпайтириш имконияти кўрсатиб ўтилди.

Йиғилишда бандлик масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Вилоятда 16 минг камбағал оила, 8 мингдан зиёд ишсиз фуқаролар бор. Иқтисодиёт тармоқларидаги қўшимча салоҳиятдан фойдаланиб, уларни иш билан таъминлаш мумкинлиги кўрсатиб ўтилди. Бандлик ва ижтимоий ҳимоя тизимлари биргаликда бир йилда 16 минг оилани камбағалликдан чиқариш мақсади белгиланди.

Озиқ-овқат маҳсулотларини захира қилиб, бозорларга кунлик етказиб бериш, уларнинг нархини барқарорлаштириш зарурлиги қайд этилди.

Бунда қишлоқ хўжалиги муҳим. Лекин Навоийда бор-йўғи 100 минг гектарда экин экилапти. Унинг 72 фоизи насосда сугорилади. 9 миллион гектар яйлов бўлса-да, чорва кам.

Шу боис келгуси йилда пахтачиликда Туркия, Хитой уруғи ва технологиясини олиб келиб ҳосилдорлиқни 70 центнерга чиқариш, 7 минг гектар бог ва тоқзорларни янгилаш, ҳамма сувли ерларни лазерли текислаб, такрорий экин сифатида 10 минг гектарда кунгабоқар етиштириш чоралари белгиланди. Яйловларга дрон билан озуқа экинлари, доривор ва зираворлар уруғлари сепилиб, 50 минг аҳолига бўлиб берилади. Умуман, ун йилда 3 миллион гектар яйлов яхшилланиб, чорва 10 қарра кўпайтирилади.

Инфратузилма билан боғлиқ масалаларга ҳам тўхталиб ўтилади.

Зарафшон шаҳрида аҳоли тез ўсаётганини инобатга олиб унинг ҳудудини Томди тумани ҳисобидан 2 минг гектарга кенгайтириш ва 150 минг аҳоли учун шароит яратиш зарурлиги айтилди.

Зарафшон шаҳри, Учқудуқ ва Томди туманларида жами 200 минг аҳоли яшайди. Хорижий инвесторлар ҳам кўп келяпти. Уларга қулайлик яратиш учун Зарафшон шаҳридаги аэропортдан фойдаланиш, “Янги Томди” қўргонига қўшимча электр тармоғи тортиб тадбиркорлик лойиҳаларини кўпайтириш мумкин.

Чекка ҳудудлардаги 18 та эски мак-

табни ва ичимлик суви тармоқларини янгилаш, богча ва мактаблар қуриш, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш вазифалари белгиланди. Тадбиркорлик қилишга қизиқиши бор 9 минг хотин-қизни касбга ўқитиб, бандлигини таъминлаш мумкинлиги айтилди.

Куз-қиш масъумига тайёргарлик ва “Яшил макон” умуммиллий ҳаракатининг бажарилиш ҳолати ҳам кўриб чиқилди.

Мутасаддилар, туманлар ва тармоқлар раҳбарлари жорий йил якунида қутилаётган натижалар, келгуси йилга мўлжалланган режалар бўйича вилоят фаоллари ва халқ олдида ахборот берди.

Йиғилишга видеоселектор орқали Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар ҳам уланди. Уларнинг раҳбарлари Навоий вилоятида кўрсатиб ўтилган йўналишларда ўз ҳудудиди ҳам имкониятлар борлигини тасдиқлаб, бундан хулоса қилиши ва натижадорлиқни оширишини айтди. Хусусан, sanoat, қурилиш, қишлоқ хўжалиги, туризм ва хизмат лойиҳаларини жадаллаштириб, ҳудудий иқтисодиётни ривожлантириш, тадбиркорлик ва касбга йўналтириш орқали аҳоли бандлигини таъминлаш чораларини баён қилди. Йил якунига-ча ва келгуси йилга мўлжалланган режалар белгиланди.

Шу билан Президент Шавкат Мирзиёевнинг Навоий вилоятига ташрифи якунланди.

Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ,
Икром АВВАЛБЕКОВ,
ЎЗА мухбирлари.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Матбуот хизмати суратлари.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ДЕЛЕГАЦИЯСINI ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 1 ноябрь куни Россия Федерацияси Ҳукумати Раисининг ўринбосари Дмитрий Чернишенко бошчилигидаги делегацияни қабул қилди.

Россия делегацияси таркибида учрашувда вазирлар Алексей Чекунков ва Сергей Кравцов ҳам қатнашди.

Олий даражадаги келишувларга мувофиқ Ўзбекистон — Россия кўп қиррали муносабатларини янада кенгайтиришнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди.

Учрашув аввалида Дмитрий Чернишенко давлатимиз раҳбарига Россия Федерацияси Президентини Владимир Путин ва Ҳукумат Раиси Михаил Мишустиннинг салоimini етказди.

Сўхбат давомида икки мамлакат ўртасидаги таълим ва гуманитар алмашинуни кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратил-

ди. Жумладан, Россиянинг етакчи олий таълим муассасалари фаолияти ва Ўзбекистонда уларнинг янги филиалларини очиш, юқори малакали педагог кадрлар тайёрлаш масалалари муҳокамаси қилинди.

Мамлакатимиз ҳудудларининг Россиянинг Ўзоқ Шарқдаги ҳудудлари билан амалий ҳамкорлигини йўлга қўйиш бўйича қўшма «Йўл харитаси»ни қабул қилиш мумкинлиги таъкидланди.

Томонлар ўзаро сайёҳлар оқимини кўпайтириш, қўшма маданий ва спорт тадбирларини ўтказишдан манфаатдор эканлиги қайд этилди.

ЎЗА.

ЯНГИЛАНГАН САЙЛОВ ТИЗИМИ ЯНГИ СИЁСИЙ ДАВРНИ БОШЛАБ БЕРДИ

Жорий йилнинг 27 октябрь куни мамлакатимизда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва маҳаллий Кенгашлар депутатлигига сайловлар ўтказилди.

Мазкур сайловларнинг илк марта аралаш сайлов тизими асосида ўтказилгани фуқароларнинг давлат ва жамият ишларини бошқаришдаги иштироки бўйича янги сиёсий даврни бошлаб берди.

НУҚТАИ НАЗАР

Ушбу янги тизим парламент ва маҳаллий Кенгашлардаги ҳар бир ўрин учун партияларнинг сиёсий фаоллигини янада ошириб, жараёнларнинг кучли рақобат асосида ўтишига хизмат қилди.

Шу билан бир қаторда, жорий йилдаги сайловлар унда замонавий сиёсий технологиялардан кенг фойдаланилгани, жараёнларни рақамлаштиришга катта эътибор қаратилгани ҳамда илк марта электрон овоз бериш тизими жорий этилгани билан сиёсий жараёнлар-

да технология жихатдан олдинга катта силжиш бўлганини кўрсатди. Бу, ўз навбатида, сиёсий партиялар томонидан фаол равишда олиб борилган тарғибот-ташвиқот тадбирларида ҳам яққол сезилиб, сайлов натижаларида ҳам намоён бўлди.

Замонавий сиёсий технологиялар ҳал қилувчи аҳамият касб этди

Қайд этиш керакки, жорий йил-

нинг 22 сентябридан бошланган сайловолди ташвиқоти қарийб 34 кун давом этди. Сиёсий партияни ёқлаб овоз беришга ундашга қаратилган мазкур фаолият ўз дастурларидаги гоё ва ташаббуслар, сайловолди платформаси тўғрисидаги ахборотни сайловчиларга етказиш учун катта имконият саналади.

Гувоҳи бўлдикки, сайловолди ташвиқотида аралаш сайлов тизими имкониятларини инобатга олган ҳолда барча партия ва номзодлар “ҳар бир овоз ҳал қилувчи” эканидан келиб чиқиб ҳаракат қилди. Жорий йилдаги янгиланган тизим асосида ўтказилган сайловларда номзодлар борасида ҳам сиёсий технологияларни қўллаган партия сайловчи овозини олишда муносиб натижага эришди.

Яъни нафақат бир мандатли ок-

ругларда, балки партия рўйхати орқали ўз аъзолари ва тарафдорлари ичидан халқ таниган обрўли шахслар, ҳукумат ва жамоатчилик вакиллари номзод сифатида кўрсатиш ҳам сиёсий ҳокимият учун курашаётган партия учун сайловда ўзини оқлаган сиёсий технология бўлди.

Таъкидлаш керакки, ҳар бир кичик рамздан йирик технологиягача бўлган ташвиқот усуллари якуний натижаларга бевосита таъсир қилди. Масалан, ЎзЛиДеПнинг овоз беришга чақирув, номзодларни танитиш, зарурий ахборотларни сайловчига етказиш борасида кенг қўллаган замонавий ёндашувлари партия дастуридаги ҳаётий ташаббусларига параллел равишда ғалаба учун хизмат қилди.

ЯНГИЛАНГАН САЙЛОВ ТИЗИМИ

ЯНГИ СИЁСИЙ ДАВРНИ БОШЛАБ БЕРДИ

Экологик партия **рамзи сифати**-да дарахт, гул каби сайловчи диққатини тортадиган кичик жихатлар-гача эътибор қаратилгани эса **“яшиллар”**-га хайрихоҳ бўлганлар сафини кенгайтириш-га ўзига хос равишда ҳисса қўшди.

Шунингдек, МТДП дастурида ижтимоий-иқтисодий масалалар юзасидан аниқ тақлифлар эмас, балки кўпроқ умумий тусдаги **чакириқлар** илгари сурилгани сайловолди ташвиқотидаги **контент сифати**га, пировар-дида эса партиянинг сайлов оқимлари бўйи-ча умумий натижасига таъсир қилмасдан қолмади.

Юқоридагилар билан бир қаторда бу йил-ги сайловларда **сиёсий ғоялар қарама-қаршилиги** ва **ҳақиқий кураш майдони** бўлган дебатлар, ҳар бир хонадон, ҳар бир сайловгоҳча етиб бориб, худудларда ташкил этилган **электрот билим учрашу-лар**, ўз тарафдорлари сонини ошириш ва борларини мустаҳкамлаш йўлидаги **омма-вий тадбирлар**, сайловчи эътиборини тор-тадиган **тарғибот усуллари** муҳим аҳамият касб этди.

Ноанъанавий тарғибот усуллари ташвиқот жозибадорлигини оширди

Жорий йилдаги сайловолди ташвиқоти **технологик** ва **маъмури**ан қатор ангил-кларга, замонавий ёндашувларга бой бўлди. Нафақат биз билган аънаваний, балки илк бор кенг қўлланилган **ноанъанавий** тарғи-бот усулларига ҳам гувоҳ бўлдик.

Умуман олганда, сайловолди ташвиқоти ривожланган демократик давлатларда ҳам сайловчиларни ўз ортидан эргаштиришга, партия ғоялари остида бирлаштиришга, уни қўллаб-қувватлашга чақирадиган энг муҳим босқич ҳисобланиб, бу сайлов натижаларига катта таъсир қўрсатади. Сайловолди ташви-қоти жараёнида партия дастурини халқчил ва оммабоп тарғиб қилиш учун зарур кон-тент ва замонавий усул ҳамда воситаларни қўллаш мақсадида махсус **политолог, имиж-мейкер** ва **спичрайтерлар** жалб этилади.

Шундан келиб чиқиб, жорий йилдаги сай-ловларда бу борада **катта сиёсий ўсиш-нинг** гувоҳи бўлдик. Айниқса, **кимнинг ас-лида нимага қодирлигини** реал кўрсатиб берадиган, **ҳақиқий баҳс** ва **сиёсий кураш майдони**га айланган **дебатлар**, электрот овози учун кураш бўлган оммавий тадбир-лар сайловолди ташвиқотида алоҳида ажра-либ турди.

Тўғридан-тўғри эфирга узатилган, худуд-ларни ҳам қамраб олган **20 дан зиёд де-батлар**, бутун республика бўйлаб ташкил этилган **ўнлаб оммавий тадбирлар**, мил-лионлаб сайловчилар аудиториясини ўз ичи-га олган **минглаб учрашувлар** бу борада-ги фикримизни яна бир бор тасдиқлайди.

Шунингдек, дебат ва подкастлар, мақола ва постларда билдирилган кескин фикр ва

танқидлар бўйича **шаклланган хулоса** сай-ловлар кунги ўз баҳосини берувчи сайлов-чилар эътиборидан четда қолмади. Зеро, ғоялар баҳсига айланган сиёсат майдонида қай бир партия сайловчи ишончига сазовор бўлса, натижалари ҳам яқунда муваф-фақиятли бўлди.

Яна бир муҳим масала шуки, сайловолди ташвиқоти жараёнида асосий ҳаракатланув-чи восита бу — **зарурий ахборот**. Хўп, шун-дай экан бугун одамларимиз асосий ахбо-ротни қаердан олади? Албатта, **ижтимоий тармок** ва **интернет сайтларидан**.

Эътибор берадиган бўлсак, бугунги кун-да **37 миллиондан ортиқ** аҳолиимизнинг **30 миллиондан ортиги** интернетдан фойдаланади. Бу, албатта, жуда йирик аудитория.

Мазкур вазиятни тўғри баҳолай олган сиёсий партия ва номзодлар сайловолди ташвиқотида **интернет тармоғи имкони-ятларидан** самарали фойдаланишга ҳам катта эътибор қаратди. Бу борада машҳур оммабоп сайт ва платформаларда ташкил этилган **дебатлар, подкаст** ва **чиқишлар**, ижтимоий тармоқларда жойлаштирилган **ви-деорелик, инфо-пост** ва **мақолалар** сай-ловчилар эътиборидан четда қолмади.

Шу билан бир қаторда, сайловолди таш-виқотларида **замонавий илм-фан ютуқла-ридан** фойдаланиш ҳолатларига ҳам гувоҳ бўлдик. Хусусан, ташвиқот материаллари-нинг **сунъий интеллект** ёрдамида тайёр-ланиши ва тарқатилиши **замонавий сай-ловчиларни** бефарқ қолдирмади.

Албатта, миллий қонунчиликда сайловол-ди ташвиқотини олиб боришдаги **асосий ми-нимал қарорлар** алоҳида белгилаб қўйил-ган. Хусусан, ташвиқот олиб борилаётгани-да давлат оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишда ҳажмига кўра **бир хил эфир вақти** ва **нашр майдони бепул** берилади.

Лекин бугунги очик ахборот маконида фақат **давлат ОАВ имкониятлари билан чекланиш** қутилган самара бермайди. Шундан келиб чиқиб, партиялар **нодавлат оммавий ахборот воситалари** ва қонунда тақиқланмаган бошқа ташвиқот усуллари-дан ҳам кенг фойдаланди.

Натижада сиёсий партия ташвиқотлари **кўпроқ аудиторияга** қириб борди, ғоя ва ташаббуслари **замонавий платформалар-**

да кенг муҳокама қилинди. Бу эса сайлов-чининг маълум қарорга келишига ўз таъси-рини кўрсатди.

Бугунги сайловчи кечаги сайловчи эмас!

Янги Ўзбекистонда одамларимизнинг сиёсий онги, ҳуқуқий билим ва маданияти анча ўсган. Бугун сайловчини **“қуруқ” ваъда** ёки шунчаки тарғибот билан жалб қилиш ёки ово-зини олиш, ортидан эргаштириш жуда қийин. Жамиятимизда ўз келажаги, хусусан, бу бо-радаги **сиёсий позицияси** ва **қарорини** бил-дира олиш даражаси йилдан-йилга ошиб бор-моқда. **Очик ахборот сиёсати, сўз ва мат-буот эркинлиги** бунга катта имконият бер-моқда.

Мазкур ҳақиқатни тўғри англаган сиёсий партия ва номзодлар мавжуд реалликдан ке-либ чиқиб, халқ манфаатларига хизмат қила-диган **халқчил ташаббусларни** ўртага таш-ладиган, уларни тарғиб қилди, ташвиқотда ус-туворлик берди. Нафақат ташаббус, балки уларни **реал амалга ошириш имконияти, ҳуқуқий, ташкилий** ва **молиявий манба-ларини** ҳам асослаб бериш сайловчилар овозини олишда муҳим аҳамият касб этди. Уларнинг халқ томонидан қандай қабул қилинганини эса сайлов натижалари кўрса-тиб берди.

Сайловолди ташвиқоти халқро кузатувчилар нигоҳида

Қайд этиш кераки, жорий йилдаги сай-ловларда **850 дан ортиқ** хорижий ва халқ-ро кузатувчилар, хусусан, **Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, Шанхай ҳам-корлик ташкилоти, Туркий давлатлар ташкилоти** ҳамда **Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотидан** вакиллар жараёнларни кузатиб борди.

Албатта, сайловга тайёргарлик ва уни ўтказиш, шунингдек, сайловолди ташвиқо-ти ва ундаги замонавий технологиялар **хо-рижий ва халқро кузатувчилар** эътибо-ридан четда қолмади.

ЕХХТ Демократик институтлар ва **инсон ҳуқуқлари бўйича бюроси** ўз баё-нотида “...сайловлар Ўзбекистон Респуб-ликаси Конституцияси ва сайлов қонунчи-лигига мувофиқ тарзда, **шаффоф, рақо-бат муҳитида, очик** ва **эркин** ўтказилган-лигини” алоҳида эътироф этди.

Шунингдек, қатор хорижий кузатувчилар мамлакатимиз фўкарларининг **сиёсий фаоллиги** ошганини, ҳар бир партия ва де-путатликка номзодлар фаолияти билан та-нишиб, сўнг **ўз сиёсий қарорини** қабул қил-ганини, очиклик ва сўз эркинлиги таъмин-ланганини алоҳида қайд этиб ўтмоқда.

Бундан ташқари, сайловолди ташвиқоти-да **қонунийлик** ва **тенглик принциплари**-ни қўллашга алоҳида эътибор берилгани ҳам

кузатувчилар эътирофида бўлди. Жумладан, сайлов участкаларида номзодлар ҳақидаги маълумотлар тўлиқ берилгани, номзодлар сайловолди кампаниясини **теғ шароитлар-да олиб боришлари учун** барча имконият яратилгани, бу борада давлат оммавий ахборот воситалари ва оммавий нашрлар-да қонун ҳужжатларига мувофиқ **бепул эфир вақти** ва **нашр учун саҳифа** аж-ратилгани алоҳида қайд этиб ўтилди.

Халқро ва хорижий кузатувчилар томо-нидан билдирилган фикр ва мулоҳазалар сиёсий жараёнларда катта **демократик қадамлар** ташлангани, мамлакатимизда **халқро сайлов стандартлари** самарали татбиқ этилаётганини кўрсатади.

Хулоса аниқ: ким ташвиқотда ютган бўлса, яқунда ҳам галаба қозонди

2024 йилнинг 28 октябр кун Марказий сайлов комиссияси томонидан сайловлар-нинг дастлабки натижаларига кўра **бир ман-датли** сайлов округи ва **ягона сайлов ок-руги бўйича** сиёсий партияларга берилган овозларга мутаносиб равишда депутатлик ўринлари тақсимиот эълон қилинди.

Натижаларга кўра сиёсий партияларнинг депутатлик ўринларини эгаллаш кўрсаткич-ларини олдинги парламент сайлови нати-жалари билан солиштирганда сезиларли ўзгаришлар бўлганини кўриш мумкин.

Жорий натижаларнинг мазкур кўриниши эса кўп жиҳатдан олиб борилган **сайловол-ди ташвиқоти** билан ҳам боғлиқ.

Албатта, натижалар бу — ҳар бир сай-ловчининг овози йўлида қилинган **ҳаракат**, фаол равишдаги **тарғибот** ва **ташвиқот**, партия дастуридаги ғоя ва ташаббусларнинг сайловчилар томонидан **қўллаб-қувватлан-гани**, сиёсий партия ва депутатликка **ном-зодлар фаолияти** билан боғлиқ.

Шу боис ким **муносиб номзодларни** илгари сурган, самарали фаолияти билан халқни **ўз ғоялари атрофида** бирлаштир-ган, **ҳар бир овозни ҳал қилувчи** деб ҳисоблаб, ҳатто хориждаги сайловчилар ово-зи учун ҳам курашган бўлса, бугун сайлов-чиларнинг қўллаб-қувватлаши ва юксак ишончига эришиб турибди.

Мазкур кўрсаткичларни амалга ошириш-да эса **фундаментал асос — сиёсий плат-форма** ва **рақобат майдони** бўлган сай-ловолди ташвиқоти ҳисобланади.

Аралаш сайлов тизими асосида илк бор ўтказилган сайловолди ташвиқоти бўйича **тўпланган тажриба** сиёсий партияларнинг кейинги парламент ва маҳаллий Кенгашлар-га ўтказиладиган сайловларда **ўз сиёсий платформасини тарғиб қилиш бўйича стратегияни** шакллантиришга асос бўлади.

Фирӯз МАХМУДОВ,
юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент.

АНЖУМАН

ҚУТЛУҒ САНА

КЕНГ НИШОНЛАНДИ

Олмалиқ шахридаги “Металлург” маданият саройида “Олмалиқ кон-металлургия комбинати” акциядорлик жамияти ташкил топганининг 75 йиллиги муносабати билан байрам тадбири ўтказилди.

Унда Президентимиз-нинг комбинат жомоасига йўллаган байрам табриги-ни Бош вазир Абдулла Арипов ўқиб эшиттирди.

Юбилей санаси муноса-бати билан ишлаб чиқа-ришнинг бир гуруҳ илгор-лари давлатимизнинг юксак мукофотларига са-зовор бўлган эди. Танта-нали тадбирда ана шу му-кофотларни Бош вазир ўз эгаларига топширди. Тақ-дирланган кенчи ва метал-лургрлар юксак эътибор учун ўз миннатдорлигини билдирди.

Президентимиз табри-гида таъкидланганидек, бу-гунги кунда “Олмалиқ кон-металлургия комбинати” акциядорлик жамиятида йилга 60 миллион тонна маъданини қайта ишлайди-ган 3-мис бойитиш фабри-каси қурилиш якунига ет-казилмоқда. Ана шундай

куватга эга бўладиган 4-мис бойитиш фабрикаси қурилиши бошлангани ҳам эътиборга лойиқ. Ушбу фабрикалар ишга тушиши билан комбинат бўйича йи-лига 160 миллион тонна хомашёни қайта ишлаш имкони пайдо бўлади. Айтиш кераки, бу Ўзбе-кистон санаети тарихида-ги мислсиз натижадир.

Энг қувонарли жиҳати шундаки, “Олмалиқ кон-металлургия комбинати” акциядорлик жамияти мис ишлаб чиқариш соҳасида дунёдаги ўттизта энг йирик мажмуа қаторидан муносиб ўрин эгаллаб келмоқда. Бу эса жоманинг ўз вазифа-сини сидқидилдан адо этиб, қорхонада замонавий технологиялар кенг қўлла-нилаётгани, модернизация

ва инновация яхши йўлга қўйилганининг амалий са-марасидир. Бинобарин, “Қалмоққир”, “Ангрен”, “Чо-дак”, “Хонжиза” майдонла-ри ҳамда янги очилган “Ёшлик — 1” қонида хомашё-ни чуқур қайта ишлайдиган 6 та қорхона ва 5 та бойитиш фабрикаси, мис эритиш ҳамда рух заводла-ри, шунингдек, қатор ишлаб чиқариш инфра-тузилмалари барпо этилгани-ни келтириб ўтиш мумкин.

— Бугун кенчилар ҳаёти-да энг қувончли кун, — дейди “Олмалиқ КМК” АЖ мис бойитиш фабрикаси директори Равшан Сидди-қов. — 75 йиллик шонли йўлни босиб ўтган комби-нат бугун санаетнинг драй-вер соҳаларини ривож-лантиришда етакчилик мавқеини эгаллаб келмоқ-да. Шу жиҳатдан давлати-миз раҳбарининг байрам муносабати билан кенчи ва металлургрларга йўллаган табриги “Олмалиқ кон-ме-таллургия комбинати” ак-циядорлик жамиятининг энг йирик бойитиш қорхо-наси ҳисобланган мис бойитиш фабрикаси меҳ-нат жомоасини ҳам янги марралар сари руҳланти-ради. Биз келгуси йилда 40,3 миллион тонна маъ-данини қайта ишлашдек ул-кан маррани заёт этишни ўз олдимизга устувор мақсад сифатида белгिलाб олдик.

Анжуман сўнгида санъ-ат усталари томонидан ижро қилинган дилрабо куй-қўшиқ ва рақслар бай-рам иштирокчилари қалби-га янада қўтаринкилик бахш этди.

«Халқ сўзи».

Муносабат

КАТТА МАРРАЛАР ҲАЛИ ОЛДИНДА

Кейинги йилларда юртимизнинг барча худуди кафи Навоий вилоятинида ҳам тадбиркорлик жадал ривожланиб, инвесторларнинг бу ерга қизиқиши тобора ортиб бормоқда. Бугун худудда 300 дан ортиқ чет эл қорхоналари фаолият олиб бораётгани ҳам шундан далолат. Муҳими, шу саъй-ҳаракатлар туфайли биргина 2023 йилнинг ўзида 101 триллион сўмликдан зиёд сановат маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, 648 миллион долларлик экспорт амалга оширилган.

Президентимизнинг мазкур вило-ятга ташрифи давомиди маълум қилинганидек, хорижий ва қўшма қорхоналар сони янада кўпаймоқда. Яъни янги лойиҳаларга старт бериш маросимида 15 та лойиҳа эълон қилинди. Ушбу лойиҳаларнинг уму-мий қиймати 3 миллиард 600 мил-лион доллардан иборат. Улар фао-лиятини бошлагач 7 мингдан зиёд кишилар доимий иш ўрнига эга бўлади.

Эътиборли жиҳати шундаки, Ко-нимех туманида ёнувчи сланецлар-ни қазиб олиш ва қайта ишлашнинг биринчи босқичи, Кармана тумани-да қуёш фотоелектр станцияси ва электр энергиясини сақлаш тизими, Навоий шахрида техник газ ишлаб чиқариш, Фозгон шахрида мәрмар ва Зарафшон шахрида гранит тошлар-ни қайта ишлаш, Учқудуқ туманида қаолин қазиб олиш ва бойитиш, Хатирчи туманида балиқ озукаси

тайёрлаш лойиҳалари қурилиши бошлаб юборилди.

Давлатимиз раҳбари рамзий тугмани босиб, янги лойиҳалар қурилиши ва фаолиятини бошлаб берди.

Таъкидлаш кераки, ушбу лойи-ҳалар биргина Навоий вилояти учун эмас, балки бутун мамлакатимиз-нинг иқтисодий ривожланишида му-ҳим аҳамият касб этади. Бу, ўз навабатида, аҳоли турмуш даражаси-ни ошириш имконини беради. Зеро, юртимизда олиб борилаётган исло-хотлардан кўзланган асосий мақсад ҳам одамларнинг кундан-кун яхши-роқ ва бахтлироқ яшашлари учун шароит яратишдан иборат.

Кези келганда вазифамиз тако-зоси билан хорижлик ҳамкасблари-миз, яқин қўшни давлатлардаги қар-дошларимиз билан мулоқотлар қил-ганимизда улар Ўзбекистон ҳар то-монлама жадал ривожланаётган мамлакатлардан эканини бот-бот тилга олишини эслатиб ўтмоқчимиз. Бу эътирофлар бежиз эмас. Ахир ҳар жабҳада янгиланиш ва тараққиёт кузатилмоқда.

Президентимизнинг Навоий вило-ятига ташрифи чоғида барчамиз гувоҳ бўлган янгиланишлар бунинг ҳаётий тасдиғидир.

Толибжон МАДУМАРОВ,
Олий Мажлис Сенатининг
Мудофиа ва хавфсизлик
масалалари қўмитаси
раиси ўринбосари.

ҲАЁТИЙ МУАММОЛАРГА ЕЧИМ БОР

Биз узок йиллар Навоий вилояти имконияти деганда қончилиқ ва кимё қорхоналарини кўз олдимизга келтириб юрган эканмиз. Худудимизда меҳнатга лаёқатли киши борки, шу қорхоналарга интилан.

Давлатимиз раҳбари тарихан қисқа даврда худуднинг имкони-ят ва салоҳиятларини намёнён қилибгина қолмай, уларни рўёбга чиқариш йўлида қатор самарали тадбирларга бош-қош бўлди. На-тижада худуд аҳолисининг йил-лар мобайнида тўпланиб қолган ижтимоий муаммолари бартараф этилиб, фаровонлики белгилув-чи ҳаётий масалалар ўз ечимини топди.

Бир мисол: 2017 йил бо-шида вилоятимиз аҳолисининг 67 фоизигина тоза ичимлик суви билан таъминланган эди. Бугун бу кўрсаткич 85 фоизни ташкил қилади. Салкам олтимиз йил хал-қимиз соғлиғига таҳдид солиб, бошига заҳар-заққум тўкиб кел-ган кимё қорхонасининг икки цехи ишлаб чиқаришдан олиниб,

ўрнига энг замонавий техноло-гияларга асосланган турдош қув-ватлар бунёд этилди. Энг муҳи-ми, ушбу тадбирлар ишлаб чиқа-риш, ишчи ўринлари қисқарма-ган ҳолда энг тежамкор техноло-гияларни жалб қилиш орқали амалга оширилди.

Президентимиз бу галги таш-рифида вилоятимизда 15 та йи-рик лойиҳанинг ишга туширили-ши ва қурилиши бошланишига старт берди. Ушбу лойиҳалар ту-файли қарийб етти минг киши юқори ҳақ тўланадиган ўз иш жойларига эга бўлади. Шунинг-дек, келгуси йилда вилоятимиз-га 3,7 миллиард АҚШ долларни микдориди инвестиция жалб этиш вазибалари белгиланиб, шу асосда 600 та қорхонани ишга тушириш, 20 мингта иш ўрни

яратиш топшириқларини берди. Бу худудда ишга солинмаган им-коният ва ресурслардан фойда-ланиш камбағалликни қисқарти-риш ва фаровонлиқни ошириш-нинг муҳим омилли бўлади.

Нормурод ИСОҚОВ,
Ўзбекистон қасаба уюмчалари
Федерациясининг Навоий
вилояти кенгаши раиси
ўринбосари.

ЖУРЪАТ БЎЛСА, ИМКОН ТОПИЛАДИ

Тадбиркорликни бошлаган пайтимда оиламиз билан ҳали ижарада яшардик. Икки нафар фарзандим ёшлиги сабаб ишлай олмасдим, турмуш ўртоғим ишсиз эди. Тирикчилик учун ҳар кунни беш-олти килограмм ундан хамир қориб нон пиширардим. Кенга яқин шуларни уйма-уй сотиб, пулига яна ун олдириб қўярдим. Шу тарика икки йил ўтди. Ниҳоят, пулимиз бироз кўпайгач турли пишириқлар, чучура тайёрлаш, дўқонларга топширишни йўлга қўйдик. Бизнесимиз кенгайди.

Бугун қорхонамизда ҳар кун икки тонна ундан 360 турдаги махсулот тайёрлаб бозорга чи-қарамиз. Навбахор туманининг ўзида 200 нафар аёлни иш би-лан таъминлаганмиз. Шуларнинг етмиш нафарини камбағаллик да-ражасидаги оилаларнинг аёлла-ри ташкил этади. Шуларнинг ду-оси ишимизнинг баракасини бер-ди. Бугун Тошкентнинг ўзида ик-кита уйимиз, иккита энг замона-вий машинамиз бор. Турмуш ташвишлари билан бўлиб ўқий олмай қолдим, деб ўқинардим.

Мана, энди қирқ ёшга кириб кел-гуси йил қўлимга олийгоҳ дипло-мини оламан.

Мамлакатимиз Президенти биз, навоийлик фаоллар билан уч-рашувда мутасаддиларга худуд-

ларда камбағалликни қисқарти-риш, хонадонма-хонадон юриб, фаровон яшаш учун одамларга шароит яратиш бўйича топшириқ-лар берди. Бу борадаги ишлар юзасидан ҳисобот сўради. Улар-нинг фаолиятига камбағаллик да-ражасидаги оилалар сони камайи-шига қараб баҳо беришини таъ-кидлади. Ушбу сўзларни эшитиб, фақирлик юкнини елкадан улоти-риб, фаровонлик сари интилади-ган дамлар етди-ку, дегим келди. Бундай шароит ва рағбат ҳар кан-дай жамиятда ҳам яратилмаган.

Камбағаллик ва фаровонликка келсак, уларнинг ораси атиги бир қадам эканини ўз ҳаётимда си-новдан ўтказдим. Ўша қадамни босиб учун журъат керак.

Шоҳноза КАРИМОВА,
«Baraka non Navoiy» МЧЖ
раҳбари.

Жорий йил 1 ноябрдан «Камбағалликдан фаровонлик сари» дастурини «Камбағал оилалар учун етгита имконият ва масъулият» тамойили асосида амалга ошириш бошланди.

ЎЗБЕКИСТОН ҚАҲРАМОНИ
АҲМАД НАРЗУЛЛАЕВ

Мамлакатимиз қишлоқ ҳўжалиги соҳаси оғир жу-доликка учради. Бутун ҳаёти ва меҳнат фаолия-тини қишлоқ ҳўжалиги ри-вожига бағишлаган таниқ-ли фермер, Ўзбекистон Қаҳрамони Аҳмад Нарзул-лаев шу йил 1 ноябрь куни 68 ёшида вафот этди.

А. Нарзуллаев 1956 йили Денов туманида ту-гилди. Меҳнат фаолияти-ни тумандарда “Сурхон-озиковқатсаноти” акциядорлик жамиятида бошлади. Кейинчалик Тошкент политехника институтини та-момлаб, “Шаргун” гишт заводидида, Денов туманидаги 37-механизациялашган кўча колонна ва эксперимен-тал ишлаб чиқариш бирлашмасида турли вазифалар-да ишлади. 1991 йилдан “Лочин” фермер ҳўжалиги раҳбари сифатида фидокорона меҳнат қилди.

А. Нарзуллаев 50 йилдан зиёд давом этган иш фаолияти мобайнида бой билим ва ҳаётий тажриба-сини, куч-ғайратини эл-юрт ишига бағишлади. Ўзини ер илмининг ҳақиқий билимдони, замонавий агротех-нологиялар ва ҳўжалик юритиш усулларини пухта эгал-лаган ташкилотчи раҳбар, меҳнатсевар, камтарин ва ватанпарвар инсон сифатида намоён этиб, республи-камизда қишлоқ ҳўжалиги соҳасидаги кенг қўламли ислохотларни амалга ошириш, фермерлик ҳаракати-ни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшди.

У кўп йиллар Сурхондарё вилояти ва Денов тумани халқ депутатлари Кенгашларининг аъзоси сифатида ушбу ҳудудларни иҳтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва юксалтириш, аҳолининг турмуш шароитини яхши-лаш, таълим, тиббиёт, маданият масканлари қуриш ва обод қилиш, янги боғ ва хиёбонлар барпо этиш, ёшларни она юртва муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялашда жонбозлик кўрсатди.

Тажрибали фермер ўнлаб иқтидорли шогирдлар тай-ёрлаб, қишлоқ ҳўжалиги соҳасини малакали кадрлар билан таъминлаш борасида ҳам ибрат намунасини кўрсатди.

Аҳмад Нарзуллаевнинг кўп йиллик самарали меҳ-нати давлатимиз томонидан муносиб тақдирланди. У “Ўзбекистон Қаҳрамони” унвони ва “Меҳнат шўхрати” ордени билан мукофотланган эди.

Мамлакатимиз қишлоқ ҳўжалиги соҳасининг етук на-моёнаси, меҳрибон устоз, самимий ва камтарин ин-сон Аҳмад Нарзуллаевнинг ёрқин хотираси қалбимиз-да ҳамиша сақланиб қолади.

Ш. МИРЗИЁЕВ, Т. НОРБЕКОВА, Н. ИСМОИЛОВ,
А. АРИПОВ, С. ТУРДИЕВ, У. ҚОСИМОВ

Биз ва жаҳон

Токио шаҳридаги Япония миллий матбуот марказида “Енгилмас, Токиога йўл” фильмига бағишланган матбуот анжумани ташкил этилди. Унда Ўзбекистондан кинофильм

прототиби — ёзғи Олимпия ўйинлари чемпиони Баҳодир Жалолов ва унинг оила аъзолари, режиссёр Акром Исаков ҳамда продюсерлар, актёрлар иштирок этди.

Ўзбек ва япон киноижодкорларидан тўхфа:

«Енгилмас, Токиога йўл»

Ўзбекистон элчиси Муҳсинхўжа Абдурахмонов тadbирдаги нутқида илк маротаба ўзбек — япон киноижодкор-лари томонидан суратга олинган “Енгилмас, Токиога йўл” фильми тарихий воқеа бўлганини таъкидлаб, ушбу маданий лойиҳа икки давлат алоқалари ривожига муносиб ҳисса қўшишига ишонч билдирди.

Шунингдек, юртимизда давлатимиз раҳбари томонидан спортга берилётган эътибор, яратилаётган қўлай шарт-шароитлар ўз натижасини бераётгани, бунинг ёрқин мисоли сифатида юртимиз спортчиларининг “Париж — 2024” ёзғи Олимпия ва Паралимпия ўйинларидаги муваффақиятлари қайд этилди. Қолаверса, мазкур кинофильм Японияда Ўзбекистоннинг ижобий имижини янада оширишга, хусусан, ўлкамизга ташриф буюрувчи сайёҳлар оқимини кўпайтиришга хизмат қилишига умид билдирди.

Матбуот анжуманида фильм ижод-корлари ушбу лойиҳа ҳақидаги фикр-лари билан ўртоқлашди ва ОАВ вакил-лари саволларига жавоб беришди.

— Давлатимиз раҳбари, Ўзбекистон халқи ва оила аъзоларининг доимий қўллаб-қувватлови орқали мана шундай юқори натижаларга эришдим, — деди Баҳодир Жалолов. — Мазкур фильм япон киноижодкорлари билан ҳамкорликда тасвирга олингандан ба-ғоят мамнунман. Чунки мен учун кадр-ли шаҳарлар — Токио ва Парижда Олимпия чемпиони бўлишдек эзгу ор-зуларим рўёбга чиққан. Мазкур фильм юртимиз ёшларининг спортга қизиқи-ши ортиси, келажакка катта умид ва ишонч билан қараб, ҳамиша сабр-ма-тонат ва машаққат билан ўз максaди-га эришишига куч беришига ишонаман.

Картина бош режиссёри Акром Исаков фильмини тасвирга олиш жа-раёнлари ҳақидаги фикрларини бил-дириб ўтди.

— Биринчи маротаба япон кино-

ижодкорлари билан ҳамкорликда иш-лаганимдан мамнунман. Фильм “Енгил-мас, Токиога йўл” деб номлангани бе-жиз эмас, мазкур лойиҳа икки давлат дўстлик ришталарини янада мустаҳкам-ловчи ўзига хос “қўприк” бўлишига ишо-наман, — деди у. — Фильм устида про-фессинал жамоа ишлади, қўллаб та-ниқли актёрлар қатнашди ва Япония, АҚШ, Туркия каби давлатларда тасвир-га олиш ишлари амалга оширилди. Кино чинакам халқаро даражадаги лойиҳа бўлди, десак, муболага эмас.

— Японияда ушбу фильмга қизиқиш кундан-кунга ортиб бормоқда, — деди продюсер Масуда Юко. — Унинг пре-мьераси 8 ноябрь куни Токиода, 10 но-ябрь куни эса Нагоя ва Гифу шаҳарла-рида ўтказилади. Кейинчалик мамла-катнинг барча минтақасидаги киноте-атрларда кўрсатилади. Биз фақат Япо-ния билан чекланиб қолмаймиз, кейинчалик Хитой ва Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларида ҳам мазкур фильмини тарғиб қилиш бўйича кели-шувга эришганимиз. Тўғрисини айтсам, менга ушбу фильм катта тажриба ва янги имконият эшикларини очди. Мен Ўзбекистон билан боғлиқ яна бир фильм тасвирга олишни ўйлаяпман.

«Дунё» АА.
Токио

Аутсорсинг хизматлари
кўрсатувчи халқаро Call-марказ
иш бошлади

Фарғона вилоятида рақамли технологияларни ривожлантириш, истиқболли лойиҳаларни амалга ошириш ҳамда IT хизматлари экспортини кенгайтиришга жиддий эътибор қаратилмоқда. Бунинг самараси ўлароқ ҳозир вилоятда юздан зиёд IT-парк резидентлари фаолият кўрсатаётир. Бу соҳада хизматларни экспорт қилувчи корхоналар сони 20 тага етди.

Фарғона шаҳрида Россиядаги Call-марказ аутсорсин-ги хизматларини кўрсатишга ихтисослаштирилган “Audiotele” компанияси маркази ташкил этилгани ушбу соҳадаги истиқболли лойиҳалар сирасига киради. Ушбу марказда 60 нафар ёш мутахассис иш бошла-ди. Жорий йил якунига қадар улар сонини 110 нафарга етказиш, шу тариха 4 миллион доллар ҳажмида хизмат-лар экспортини амалга ошириш кўзда тутилмоқда. Маълумот учун, “Audiotele” компанияси Россиянинг қатор шаҳарларида ўз марказларига эга. Компанияда 4 минг нафардан зиёд ходимлар фаолият олиб боради.

Кинологлар учун фойдали
семинар

Миллий кинология марказида “Fauna & Flora International” халқаро ташкилотининг божхона хизматлари кинолог ходимлари учун “Еввойи табиатга қарши жиноятларнинг олдини олиш мақсадида хизмат итларини тайёрлашда салоҳиятти ошириш” мавзусида Марказий Осиё минтақавий семинари ташкил этилди.

Божхона қўмитаси, халқаро экология ташкилотлари, Қозоғистон ва Қирғизистон кинология хизматлари ва-киллари ҳамда бошқа тегишли мутасаддилар қатнашган ушбу тadbирда минтақада сўнгги ўн йил ичида ёввойи табиатга қарши содир этилган жиноятлар ва уларнинг салбий оқибатлари, ноқонуний ва қонуний савдо тенден-циялари ҳақида батафсил маълумотлар берилди. Томонлар бу борада ҳамкорликдаги ишларни қучайти-риш ва қилиниши лозим бўлган вазифаларни белгилаб олишди.

«Халқ сўзи».

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШДА

ҚИЙНОҚ ҲОЛАТЛАРИГА ҚАРШИ КУРАШ БЎЙИЧА ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИ

Қийноқлар жаҳон оммаси учун энг глобал масалалардан ҳисобланиб, инсон ҳуқуқлари бўйича қўллаб халқаро ҳужжатлар ишлаб чиқилганига қарамай ҳамон бу масала дунё ҳамжамияти диққат эътиборидан тушмапти.

БМТнинг Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг 5-моддасида ҳам ҳеч қим қийноққа ёки шафқатсиз, гайрининсоний ёки қадр-қимматни ҳўрловчи муомала ва жазога дучор этилмаслиги кераклиги белгиланган. “Amnesty International” халқаро ташкилотининг 2024 йилнинг апрель ойида эълон қилган ҳисоботида 2023 йилда инсон ҳуқуқларининг бузилиши билан боғлиқ муаммолар, мулладан, қийноқлар ва одамларга нисбатан шафқатсиз муомала турлари жаҳоннинг 155 та мамлакатида кузатилгани қайд этилган.

Таҳлил

Қийноқлардан ҳимоя ҳар қандай ҳолатда бажарилиши керак бўлган асосий инсон ҳуқуқларидан бири эканли-ги сабабли Ўзбекистон унга қўшил-ган ва қийноқларга қарши мурасасиз кураш йўлини танлаган.

Ўзбекистон Республикасининг янги тахрирдаги Конституциясида инсоннинг шаъни ва қадр-қиммати дахлсизлиги ҳамда ҳеч нарса уларни камситиш учун асос бўлиши мумкин эмаслиги, ҳеч қим қийноққа солиниши, зўравонликка, бошқа шафқатсиз, гайрининсоний ёки инсон қадр-қимматини камситувчи му-омаларга ёҳуд жазога дучор этилиши мумкин эмаслиги белгиланган.

Шунингдек, қийноқ ҳолатларининг олдини олишга оид янги нормалар киритилиб, аввалги тахрир таҳминла-штирилди. Унга кўра, агар шахсининг ўз айбини тан олгани унга қарши ягона даво бўлса, у айбдор деб топилиши ёки жазога тортилиши мумкин эмасли-ги олий юридик мақомага эга бўлган ҳў-жатда қатъий белгиланди. Бу эса қийноқ ҳолатларини келтириб чиқарув-чи омилларни бартараф этишга қара-тилган муҳим қадам.

Қолаверса, шахсни ҳибсга ва қамоққа олишга, қамоқда сақлашга фа-қат суднинг қарорига кўра йўл қўйили-ши, шунингдек, шахс суднинг қарори-сиз 48 соатдан ортқ мuddат ушлаб ту-рилиши мумкин эмаслиги Конституция даражасида белгилаб қўйилди.

Ҳозирга қадар Ўзбекистон инсон ҳуқуқлари соҳасида 80 дан ортқ халқ-аро ҳўжатларга, жумладан, БМТнинг 7 та асосий шартномаси ва 4 та фа-култватив протоколига қўшилган.

Ўзбекистоннинг зиммасига олган халқ-аро мажбуриятларини бажариши, хусу-сан, қийноққа қарши кураш борасида ўз тажрибаси ва босиб ўтган йўли бор.

Қайд этиш лозимки, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 235-моддаси билан қийноққа солиш ва бошқа шафқатсиз, гайрининсоний ёки қадр-қимматни камситувчи муомала

ҳамда жазо турларини қўллаш учун жи-ноий жавобгарлик белгиланган ва қийноқни қўллаганларга нисбатан жазо чоралари оғирлаштирилган.

Шунингдек, “Ўзбекистон Республи-касининг Фуқаролик кодексига қийноққа солишдан жаҳрланганларга етказилган зарарни қоплаш тартибини тақомил-лаштиришга қаратилган қўшимчалар ки-ритиш тўғрисида”ги Қонуندا қийноққа солишдан жаҳрланган шахсларга етказ-зилган жисмоний, руҳий, маънавий ва моддий зарар ёки бой берилган фой-да, юридик ёрдам, дори воситалари ва тиббий хизмат, психологик ва иҳтимоий хизматлар учун қилинган харажатлар тўлаб берилиши назарда тутилган.

Шу ўринда инсон ҳуқуқлари соҳаси-да, хусусан, қийноқ ҳолатларини бартар-аф этиш бўйича амалга оширилган му-ҳим ислохотларга тўхталиб ўтиш жоиз.

Харакатлар стратегияси доирасида 2019 йилда Омбудсман ҳузурнда қий-ноққа солиш ва бошқа шафқатсиз, гай-рининсоний ёки қадр-қимматни камси-тувчи муомала ҳамда жазо турларининг олдини олиш бўйича миллий превен-тив механизм ҳаётга татбиқ этилди. Шундан сўнг харакатланиш эркинлиги чекланган ёпиқ муассасаларга Омбуд-сман ва жамоатчилик вакилларининг мунтазам равишда кириши ва у ерда сақланаётган шахсларнинг шароитлари-ни ўрганиши, улар билан мулоқот қили-ши йўлга қўйилди.

Биламизки, қўллаб халқаро ташки-лотлар томонидан Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудида жойлашган “Жаслик” Марказий Осиёнинг энг му-ҳим қамоқхонаси сифатида тилга оли-ниб келинганда. У зоқ йиллар Ўзбекис-тоннинг халқаро обрўсига путур етказ-ган. БМТнинг Қийноқларга қарши қўми-таси “Жаслик” қамоқхонасини ёпишни тавсия этиб келган. Президентимизнинг 2019 йил 2 августдаги қарори билан Қорақалпоғистон Республикасининг Жаслик қўрғонида жойлашган 19-сон ихтисослаштирилган жазони ижро этиш

колонияси тугатилди. Ўша пайтданоқ халқаро ҳамжамият мамлакатимиз етак-чисининг мазкур қарорини Ўзбекистон-да инсон ҳуқуқларини таъминлашдаги ижобий янгилик сифатида баҳолади.

Аҳамиятлиси, бу борадаги ишлар шунинг ўзи билан кифояланмади. Яъни бу Ўзбекистоннинг қийноқ ҳолатлари-нинг олдини олиш сари ташлаган дастлабки қадамларидан бири эди. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш узлук-сиз давом этадиган жараён эканлиги нуктаи назаридан мамлакатимизда қийноққа қарши курашиш механизмлари ҳам тақомиллаштирилиб борилди.

Хусусан, давлатимиз раҳбарининг 2021 йил 26 июндаги “Қийноққа солиш ҳолатларини аниқлаш ва уларнинг ол-дини олиш тизимини тақомиллашти-ришга доир қўшимча чора-тadbирлар тўғрисида”ги қарори нафақат ушбу ил-латни барвақт аниқлаш, бартараф этиш, балки қийноқдан жабр кўрган инсон-ларга ҳар томонлама ёрдам бериш ва уларга етказилган зарарни компенса-ция қилишга ҳам қаратилди.

Шунингдек, қарор билан Омбудсман ҳузурдаги Миллий превентив механиз-м (МПМ) ҳам тақомиллаштирилиб, эксперт гуруҳи негизида Омбудсман ҳузурдаги Қийноқ ҳолатларини аниқ-лаш ва уларнинг олдини олиш бўйича жамоатчилик гуруҳлари ташкил қилин-ди. Улар зиммасига қийноққа солиш ҳолатларини аниқлаш ҳамда уларни тез-кор бартараф этиш бўйича талабнома-ларни тегишли давлат органига тақдим қилиш, қийноққа солиш ҳолатлари тўғрисидаги мурожаатларни қўриб чи-қишда иштирок этиш каби вазифалар юклатилди.

Рақамларга назар солсак, 2021 йил-да 177 маротаба, 2022 йилда 381 ма-ротаба мониторинг таширфи амалга оширилган бўлса, 2023 йилда бу кўрсаткич 603 тани ташкил этди. Нати-жада қийноққа солиш ҳолатларининг олдини олиш бўйича парламент ва жа-моатчилик назорати ўрнатилишига эришилди. Мониторинг таширфлари да-вомида аниқланаётган камчилларни юзасидан тахлилий маълумот ва ах-боротлар, ҳулоса ва тақдирномалар ҳамда талабномалар тайёрланиб, му-тасадди вазирлик ва идораларга қўриб чиқиш учун юборилмоқда. Бундан таш-қари, ушбу мониторинг натижалари Омбудсманнинг Олий Мажлис палата-ларига тақдим қиладиган йиллик ахбо-ротида ҳам акс этади.

Шунингдек, харакатланиш эркинли-ги чекланган ёпиқ муассасаларга Бо-лалар омбудсмани, Бизнес омбудсман ҳамда Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий

марказнинг ҳам монеликсиз киришлари белгиланган.

Омбудсман томонидан жамоатчилик вакиллари билан ҳамкорликдаги ўрга-нишлар асосида 2023 йилда БМТнинг те-гишли қўмитасига Қийноққа солиш ва бошқа шафқатсиз, гайрининсоний ёки қадр-қимматни камситувчи муомала ҳамда жазо турларини қўллашга қарши конвенциянинг бажарилиши бўйича Ўзе-бикстон ҳукумати ҳисоботига мўқобил маъ-руза киритилди. Ушбу маъруза қатор но-давлат нотижорат ташкилотлари вакил-лари билан ҳамкорликда ишланди.

Таъкидлаш лозимки, қийноқ ҳолат-ларини аниқлаш ва бартараф этиш мақ-садида Омбудсман бошчилигида амал-га оширилган мониторинг таширфлари натижасида йилдан-йилга харакатланиш эркинлиги чекланган ёпиқ муассасалар-даги шароитлар, маҳкум ва маҳбўслар-га бўлган муносабат халқаро меъёрлар-га мувофиқлаштирилди. Ушбу пени-тенция муассасаларга ўрнатилган “Омбудсман қути”лари орқали маҳкум ва маҳбўсларнинг Омбудсманга му-рожаат қилиш имконияти яратилди. Уларнинг мурожаатлари маҳфилиги сақланган ҳолда ҳеч қандай тўсиқ ва оворагарчиликсиз Омбудсманга еткази-либ, уларни ҳал этиш бўйича тегишли чоралар кўрилкоқда. Айтиш лозимки, маҳкумларни Омбудсманга “Омбудсман қути”и орқали мурожаат қилиш ҳуқуқлари Ўзбекистон Республикаси Жиноят-иҳроия кодексига белгиланган.

Давлатимиз раҳбарининг юқорида тилга олинган қийноқларнинг олдини олишга қаратилган қарориди ушбу ил-латга қарши курашиш бўйича комплекс чора-тadbирлар белгиланди. Харакат-ланиш эркинлиги чекланган жойларга жойлаштирилган шахсларнинг ягона электрон реестрини юритиш амалиё-тининг жорий этилиши шулар жумла-сидандир.

Ушбу механизм тегишли орган ва идоралар ходимларига харакатланиш эркинлиги чекланган ёпиқ муассасалар-да сақланаётган шахслар ҳақидаги маълумотлар, жумладан, қачон олиб келин-гани, сабаби, тиббий ҳолати ва бошқа фактларни тезкорлик билан электрон реестрга киритиш мажбуриятини юк-лайди. Бу эса бирор-бир шахсни беса-баб ушлаб туриш, маълумотларни аши-риш, жисмоний куч ишлатиш йўли бил-лан кўрсатма олишга уриниш каби сал-бий ҳолатларнинг олдини олишга хизмат қиладди.

Ушбу электрон реестр маълумотла-ри билан онлайн танишиш имконияти Омбудсман, судлар ва прокуратура органларига ҳам берилётгани очиклик-ни таъминлаш билан бирга масъулият

ва назоратнинг ҳам янада қучайтири-лишини таъминлайди.

Шундай қилиб, жиноят содир этиш-да гумон қилиниб ушланган, маъмурий қамоққа олинган, муайян яшаш жойига эга бўлмаган, эҳтиёт чораси сифатида қамоққа олинган, озодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм этилган, тиббий йўсиндаги мажбурлов чоралари қўлла-нилиб, психиатрия стационарларида ёки наркологи муассасаларида маж-бурий даволанаётган шахслар ҳақида-ги маълумотларни Ягона электрон ре-естрга мажбурий равишда киритиб бо-риш тартиби белгиланган.

Янги тартибларга кўра харакатланиш эркинлиги чекланган шахслар сақлана-диган муассасаларга олиб келинган шахс ҳақидаги маълумотларни белги-ланган мuddатда Ягона электрон реестр-да рўйхатга киритмаслик ушбу шахс-ларни ноқонуний ушлаб туришга тенг-лаштирилади ва қонунчиликда белги-ланган жавобгарликка сабаб бўлади.

Қамоқда сақланаётган шахсларга нисбатан зўравонлик, қийноққа солиш ва ноқонуний харакатларни ўз вақтида аниқлаш мақсадида жазони ижро этиш тизими фаолиятига рақамли техноло-гияларни, жумладан, интеллектуал “Smart” камералар, видеореєстратор, рентген-сканер қурилмаси, электрон дўқонлар жорий этиш, онлайн видео-учрашув хизматини йўлга қўйиш бора-сида ҳам қатор ишлар амалга оширил-ди. Албатта, тизим фаолиятининг ра-қамлаштирилиши жазони ижро этиш муассасаларида ишловчи ходимлар

Умуман, қийноқларга қарши кураш Ўзбекистонда инсон ҳуқуқларини таъ-минлаш борасида олиб борилаётган ислохотларнинг устувор йўналиши ҳисоб-ланади. Ҳозирги вақтда Ўзбекистоннинг инсон ҳуқуқларини таъминлаш бўйича илгор тажрибаси бор, деб қатъий айтиш мумкин. Мамлакатдаги ҳуқуқий исло-хотлар, жамоатчилик назорати ва халқаро мажбуриятларни бажаришга бўлган садоқат инсон қадрини ҳимоя қилишдаги муҳим қадамлардир. Бу халқаро ҳамжамият томонидан эътироф этилмоқда.

Муҳими, халқимиз ушбу ўзгаришлар таъсирини ўз ҳаётида ҳис қилмоқда. Ишонамизки, келгусида ҳам ушбу саъй-харакатлар давом эттирилиб, инсон қадри тобора юксалиб бораверади.

Феруза ЭШМАТОВА,
Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман).

Ўзбекистон ҳунармандлари ва санъаткорлари Ҳиндистонда ўтказилган халқаро фестивалда иштирок этди.

